

Korte mededelingen

Longitarsus ferrugineus (Coleoptera) in de Millingerwaard

Op 5 september 2004 verzamelde ik in de Millingerwaard bij Kekerdom, Gelderland, aan de oever van een ontgrondingsplas een mannetje van *Longitarsus ferrugineus* (Foudras). Een verrassende ontdekking, want van deze aardvlo was tot nu toe slechts één enkel exemplaar uit ons land bekend. Dit werd meer dan 70 jaar geleden door Van der Wiel te Epen, Limburg (op 27.ix.1932) verzameld van munt, de vermeende voedselplant van de soort (Reclaire & Van der Wiel 1934, als *L. waterhousei*). De soort kent een ruime verspreiding en komt voor van het noordwesten van Afrika over Zuid- en Midden-Europa tot in het zuiden van Zweden (Gruev & Döberl 1997).

Uit Nederland zijn 37 *Longitarsus*-soorten bekend, die vaak lastig uit elkaar te houden zijn. Het uitprepareren van de genitaliën is doorgaans noodzakelijk voor een betrouwbare determinatie. De mannetjes van *L. ferrugineus* bezitten een karakteristieke aedeagus, die aan de basis opvallend donker gekleurd is en voorzien van twee zich verbredende, afgeplatte lengtekielen. Goede afbeeldingen van dit kenmerk zijn te vinden in de determinatiewerken van Warchałowski (2003) en vooral Doguet (1994). Ron Beenen was zo vriendelijk mijn determinatie te controleren.

De vindplaats in de Millingerwaard, gelegen langs een ontgrondingsplas in de uiterwaard van de Waal (AC 196.9-431.4), maakt deel uit van een natuurontwikkelingsgebied dat begraasd wordt door konikpaarden en gallowayrunden. De oever van de plas bestaat uit een onbegroeid zandstrand van 1-2 meter breed met aan de landzijde ervan een zone met ijle ruderaal vegetatie (bedekking < 25%), die ook in de monstername betrokken werd. De begroeiing wordt onder meer gevormd door watermunt (*Mentha aquatica*), de muntsoort die vaak als voedselplant van *L. ferrugineus* vermeld wordt, wolfspoot (*Lycopus europaeus*), zuring (*Rumex* sp.), grote kattenstaart (*Lythrum salicaria*) en moerasvergeet-mij-nietje (*Myosotis scorpioides*).

De aanwezige keverfauna werd bemonsterd door het krachtig afspoelen van de oever, waarna het door het terugstromende water meegevoerde drijvende materiaal met een fijnmazige zeef van de oppervlakte van de plas verzameld werd en voor nader onderzoek meegenomen in een katoenen zak. In dit monster bevonden zich 117 kevers behorend tot 33 verschillende soorten, waaronder karakteristieke oeverbewoners als de loopkevers *Omophron limbatum* (Fabricius), *Dyschirius thoracicus* (Rossi), verscheidene *Bembidion*-soorten, *Georissus crenulatus* (Rossi), de kortschilden *Bledius pallipes* (Gravenhorst), *B. subterraneus* Erichson, de oevergraafkevers *Heterocerus fenestratus* (Thunberg) en *H. hispidulus* Kiesenwetter en de limnichide *Limnichus pygmaeus* (Sturm).

Omdat niet specifiek naar bladkevers gezocht werd en bovenbeschreven verzamelmethode weinig efficiënt is voor fytofage keversoorten, is het mogelijk dat op de vindplaats nog meer exemplaren aanwezig waren en er wellicht een populatie van deze soort leeft. Mogelijk heeft *L. ferrugineus* zich gevestigd als gevolg van het natuurvriendelijke beheer, dat sinds 1991 in het gebied plaatsvindt. De nabijgelegen Waal vormt natuurlijk een prima verspreidingsmedium waar-

mee, vooral bij hoge waterstanden, allerlei soorten kevers uit stroomopwaarts gelegen gebieden aangevoerd kunnen worden.

Literatuur

- Doguet S 1994. Coléoptères Chrysomelidae. Volume 2, Alticinae. Faune de France 80: i-ix, 1-694.
Gruev B & Döberl M 1997. General distribution of the flea beetles in the Palaearctic subregion (Coleoptera, Chrysomelidae: Alticinae). Scopolia 37: 1-496.
Reclaire A & Wiel P van der 1934. Bijdrage tot de kennis der Nederlandsche kevers, I. Entomologische Berichten 9: 11-19.
Warchałowski A 2003. Chrysomelidae. The leaf-beetles of Europe and the Mediterranean area. Natura optima dux Foundation.

Oscar Vorst
Poortstraat 55
3572 HD Utrecht
vorst@xs4all.nl

Summary

Longitarsus ferrugineus (Coleoptera) in the Millingerwaard

On 5 September 2004 a single male *Longitarsus ferrugineus* was collected on a sandy shore near the river Waal. The sampling site was characterized by scarce vegetation, among which *Mentha aquatica*, the supposed host plant. Although only a single specimen was taken, the presence of a local population of this species cannot be excluded, as the applied collecting method, flushing the shore, is not very effective for collecting leaf-beetles. Until now, the species was collected only once in The Netherlands: a single individual at Epen, Limburg, in 1932.

Aanvullende vondsten van *Conistra rubiginosa* (Lepidoptera: Noctuidae) in Nederland

In aanvulling op de korte mededeling inzake *Conistra rubiginosa* Scopoli (Entomologische Berichten 64(6)) blijkt recent nog een aantal waarnemingen te zijn doorgegeven aan de EIS-werkgroep Vlinderfaunistiek en de Vlinderstichting. De meeste waarnemingen komen uit Limburg, Gelderland en Noord-Brabant, waardoor het verspreidingsbeeld niet wezenlijk verandert. Nieuw echter zijn een zekere vondst in Hulst, Zeeland, een in Doorn, Utrecht, en meerdere vondsten in Zuid-Holland, met als noordelijkste locatie Waddinxveen. De opmars van *C. rubiginosa* gaat dus snel in vooral noordwestelijke richting! Teneinde het verspreidingsbeeld te completeren staan hieronder de nieuwe vindplaatsen van waarnemingen vanaf 1980, met tussen haakjes de vinders:

- Zuid-Holland:** Dordrecht verscheidene exemplaren (MSM de Keijzer), ook in 2005 (R Vis), Waddinxveen (H Bouter)
Utrecht: Doorn (J Slot)
Gelderland: Drempt, Laag Keppel (CGAM Naves)
Noord-Brabant: Geertruidenberg (J Schipperen), Drunen (LJ van Deventer)
Limburg: Heerlen (G Smeets), Meijel (M Sonnemans), Me-